

MODEL UPRAVLJANJA PODNEBNO PRILAGODLJIVEGA GOZDA (MUPPG) ZA LASTNIKE GOZDOV S Poudarjeno socialno funkcijo

Podnebna kriza

Posledice podnebne krize za gozdove nas soočajo z negotovo prihodnostjo. Temperatura ozračja se viša, pogostejše so ujme, pojavljajo se težave s podlubniki in nove bolezni gozdnega drevja. Veča se obseg sanitarne sečnje. Od leta 2015 je bilo poškodovanih okrog 20 milijonov m³ lesne mase. Vse pomembnejši so skrbnost pri ravnanju z gozdovi, pozorno opazovanje dogajanja v njih, uspešnost gospodarjenja in rabe¹. Čeprav razmere terjajo odgovornost in aktivnost, veliko majhnih lastnikov s svojimi gozdovi ne gospodari aktivno. Spodbuditi moramo ustrezno izvajanje gozdnogojitvenih in gozdnovarstvenih del. Načela MUPPG naj upoštevajo lastniki gozdov pri gospodarjenju z gozdovi in njihovi rabi, poudarki veljajo tudi za stroko in javnost, vključeno v rabo gozdov.

1 Izraz gospodarjenje z gozdovi se v praksi nanaša predvsem na proizvodne funkcije, do katerih imajo izključno pravico lastniki gozdov. Izraz raba gozdov pa na ekološke in socialne funkcije, do katerih imajo pravico tudi osebe, ki niso lastniki gozdov.

Skoraj 60 % površine Slovenije pokriva gozd, imamo pribl. 450.000 lastnikov. Veliko gozdnih posesti je majhnih, razdrobljenih (povprečna meri prbl. 2,9 ha; 66 % lastnikov gozdov ima v lasti le do 1 ha gozda.

Povečana potreba po socialnih funkcijah gozdov

Skoki gozdove je speljanih veliko planinskih in tematskih poti. Obiskovalcev gozdov je vse več, s tem se večajo tudi negativni vplivi na gozd.

Namen MUPPG

- Spodbuditi lastnike gozdov k aktivnemu gospodarjenju z gozdovi, rabi gozdov in kakovostni izvedbi gozdarskih del, ki ustrezajo vsem funkcijam in vlogam gozdov v času podnebne krize.
- S pomočjo lastnikov gozdov prispevati k ozaveščanju javnosti in obiskovalcev gozdov o ustreznem obnašanju v gozdu v skladu s priporočili za varovanje narave in lastnine.

Priporočila lastnikom gozdov za gospodarjenje z gozdovi (s poudarjeno socialno funkcijo)

→ Načelo sonaravnosti

- Gozd upoštevamo kot ekosistem tako lastniki kot drugi uporabniki. Temeljna lastnost ekosistema je biotska pestrost. Gozdove v razvoju usmerjamo k primerni pestrosti po sestavi drevesnih vrst, njihovi genetski raznolikosti in k mozaični zgradbi gozdov.

Pri rabi gozda upoštevamo vse žive in nežive sestavine ekosistema. V njem puščamo določeno število naravno umirajočih dreves za zagotavljanje biotske pestrosti organizmov in drevesa, ki so primerna za gnezdenje ptic duplark.

- Gozdove večinsko pomlajujemo naravno. Prednost dajemo rastiščem prilagojenim drevesnim vrstam. Pri obnovi gozda s sadno sadimo sadike, ki so vzgojene iz semena z ustreznim izvorom.
- Ne delamo golosekov, ne uporabljamo gnojil, škropiv ali drugih sredstev, ki niso dovoljena za uporabo v gozdovih.
- Z invazivnimi drevesnimi, grmovnimi in drugimi vrstami v gozdu ravnamo ustrezno.

→ Načelo večnamenskosti

- Upoštevamo vse funkcije in vloge gozda, ustrezno njihovi poudarjenosti. Prilagodimo tudi rabo, nego in obnovo gozdov.
- Lastnik gozda se lahko vključuje v rabo socialnih funkcij gozda (vodenje obiskovalcev, tematske poti, ozaveščanje obiskovalcev - gradiva; tudi nadzor nad neprimernim obnašanjem). Upravljanje tematskih poti obsega tudi skrb za varnost obiskovalcev.
- Upoštevamo nova strokovna spoznanja o vplivu gozda na zdravje ljudi.
- Če lokalna skupnost izda odlok o gozdu s posebnim namenom, postane upravljavec tega gozda in mora urediti lastništvo, najbolje z odkupom.

→ Načelo trajnosti

Z ustrezno rabo vseh funkcij in prilagojeno nego gozda zagotavljamo trajnost njegovega obstoja in rabe.

→ Načelo načrtnosti

- Z gozdovi gospodarimo načrtno, na osnovi gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtov ZGS (spletni portal). Načrt za gozdno posest lastniku olajša gospodarjenje z gozdom. Lastnik ga pripravi skupaj z usposobljenim izvajalcem.
- Načrt za gozdno posest naj zajema priporočila MUPPG, ugotovitev poudarjenosti funkcij in vlog gozda, stanja gozdnih fondov (površina, lesna zaloga, prirastek), potrebe po negi, možne količine sečnje, izbiro izvajalca gozdarskih del, cilje gospodarjenja, realizacijo nege, finančno konstrukcijo itd.
- Lastnik s pristojnim revirnim gozdarjem ZGS konstruktivno sodeluje. Pri tem lastnika vodijo vprašanja: kaj želi, kaj mora in kaj sme.

→ Načelo nege in skrbnosti

- V osnovi se nega nanaša na gojitvene ukrepe v gozdu od razvojne stopnje mladovja do pomladitve gozda, za vse funkcije gozda. Z njo skrbimo za kakovostne in zdrave gozdove.
- V razširjenem smislu načelo nege obsega celotno ravnanje z gozdom in je zajeto v sloganu »Skrbno z gozdom!«. To naj zajema vsa načela MUPPG in predpostavlja nenehno odgovornost lastnika do gozda.

→ Načelo varnosti pri delu v gozdu

- Lastnik gozda je pristojen in odgovoren za izvedbo del v svojem gozdu. Neopremljeni in neveščki lastniki gozdov za delo najamejo usposobljene izvajalce (npr. spletni portal Moj gozdar).
- Pri delu v gozdu je treba vedno uporabljati vsa zaščitna sredstva, ustrezno orodje, mehanizacijo in tehnike varnega dela. Za to se je potrebno usposabljanje na ustreznih tečajih.

→ Načelo trajnega učenja, sodelovanja in usposabljanja

- Skrben lastnik gozda se nenehno izobražuje in usposablja za gospodarjenje z gozdom. Zato uporabi vse možnosti, zlasti ponudbo ZGS (predavanja, tečaji), sodeluje z revirnim gozdarjem, nenehno raziskuje, sprašuje, primerja in uporablja nove ugotovitve.
- Lastnik gozda se povezuje tudi z drugimi lastniki gozda (npr. v društvih lastnikov gozdov, preko Zveze lastnikov gozdov Slovenije, agrarnih skupnosti).

→ Načelo spremljanja, opazovanja, zapisovanja in ohranjanja podatkov

- Lastnik uresničuje načela MUPPG z rednim opazovanjem in zapisovanjem izpeljave ukrepov v gozdu, učinkov in pojavov.
- Vsak lastnik gozda vodi svoj dnevnik ravnanja z gozdom in dogajanja v njem, podprt s fotografijami (npr. poškodovanost, cvetenje, obrod, bolezni, druge posebnosti).
- Lastnik svoj gozd pogosto obiskuje.

